

ADEVĂRUL ÎN CADRU ȘI ÎNAFARA LUI: O ÎNTÂLNIRE CU CINEASTUL ANDREI BURUIANĂ

*Liudmila GANGANU-MÎNDRU,
bibliotecar, Filiala „Transilvania”*

Întâlnirea cu cineastul Andrei Buruiană – operator de sunet, operator de scenarii, scenarist – a debutat cu mesajul de salut al doamnei Parascovia Onciu, șefa Filialei „Transilvania”.

Andrei Buruiană, autorul cărții *Adevărul în cadrul și înafara lui*, a afirmat faptul că în sală s-au regăsit reprezentanți a trei generații:

„Sper să găsim limbă comună și să nu fim străini unii de alții. Eu în cartea mea m-am străduit să păstrez ceea ce ne-au transmis strămoșii noștri, iar voi să fiți aceia care veți păstra în continuare aceasta. Să știm cine suntem și de unde venim. Pentru a crea ceva este nevoie de inspirație, de sănătate. Sunt sigur că fiecare dintre voi ați scris măcar o dată în viață o poezie”.

O întâmplare a făcut să îl cunosc pe domnul Andrei Buruiană. Involuntar, am devenit „martorul” apariției cărții sale, la care autorul a lucrat patru ani de zile. Lucrarea este alcătuită din 27 de secvențe consacrate personalităților cunoscute nu doar în țara noastră, ci și departe, peste hotarele ei, cum ar fi: primadona Maria Bieșu, Andrei Doga, Nicolae Sulac, Ștefan Petrache ș.a. Anume datorită meritului și talentului domnului Andrei Buruiană, secvența de film dedicată Mariei Bieșu, care a avut un drum anevoios, a văzut lumina zilei. Acestea, dar și multe alte evenimente și întâmplări din viața cineastului le-a comentat moderatorul acestei întâlniri, domnul Valeriu Efremov, profesor universitar, prieten și coleg de-al domnului Andrei Buruiană.

Prezenți la activitate au fost următoarele personalități: Tatiana Comendant, dr. în sociologie, prorector AMTAP pe activitățile științifice și cercetare; Svetlana Arionescu, cineast, Academia de Arte; Mircea Chistruga, regizor de filme documentare, ex-lector AMTAP, departamentul Multimedia; Zinaida Timofti, actriță de film, cineast; Zinovia Marchitan, editor imagine „Moldova-Film”; Eugenia Bulat, scriitoare; Andrei Viziru, jurnalist, reporter Radio Moldova; Octavian Țicu, dr. în istorie, profesor universitar, politician; Tatiana Buruiană, nora dlui Andrei Buruiană;

Victor Buruiană, realizator de emisiuni de muzică, filiala Radio Romania-Chișinău; Alexandra Tănase, profesoară de limba și literatura română.

Participanți activi, cu prezentări succinte pe marginea câtorva capitole ale cărții *Adevărul în cadru și înafara lui*, au fost membrii cercului de lectură „Gaudeamus”, liceeni din cadrul instituției publice cu același nume, precum: Cătălin Miron, Valeria Pungă, Andrei Motruc, Alexandru Catan, Victoria Grinco, Olga Duda, Loredana Cuzmiciov, Ariadna Voloș, Sorina Mihăilă, Alina Curmei, Matei Malachi, Egor Perechidnii, Eugen Popușoi.

„Această carte este neobișnuită nu doar pentru faptul că este o operă memorialistică, ci și pentru că subiectul acesteia prezintă interes copiilor. E despre tot ce a însemnat URSS, despre trecutul dureros lăsat în urma sa și despre urmele care ne domină viitorul nostru”, a conchis doamna Lilia Orehovschi, profesoară de limbă și literatură română, IPLT „Gaudeamus”.

Tatiana Comendant, dr. în sociologie, prorector AMTAP, a adăugat:

„Acest eveniment scoate în evidență o personalitate a culturii noastre naționale. Vorbesc despre acest lucru, deoarece maestrul Andrei Buruiană, pe parcursul activității sale, a avut o atitudine civică față de acele evenimente care se perindau și era parte a acelor evenimente.

Le-a tratat așa cum i s-a permis câteodată, dar de fiecare dată putem citi printre rânduri. Maestrul încerca mereu să scoată în evidență o imagine verbală sau nonverbală care, până la urmă, a prezentat acel adevăr, care într-un final a răbufnit. Activitatea instituțională pe care a dăruit-o domnul Buruiană tinerilor creatori, de la catedra Multimedia, i-a format ca specialiști, oameni cărora Dumnezeu le-a pus mâna pe creștet și știu să pună în evidență acele probleme asupra cărora a străduit de fiecare dată domnul Buruiană. Îmi este aproape sufletului activitatea acestuia, deoarece nu numai adevărul, dar și frumosul și binele a putut să fie promovat pe parcursul întregii sale activități de către maestrul Andrei Buruiană. El a fost cel care a încercat să adune și să sintetizeze toate domeniile culturii, ca un bun cetățean al acestui plai. Este o personalitate marcantă, deoarece este apreciat și de tinerele talente pe care le-a educat”.

„Sunt onorat să fiu prezent la această minunată activitate, deoarece tema istoriei nu-mi este deloc străină, ba chiar din contra, este preferata mea, având în vedere că și activitatea mea este desfășurată și chiar legată în mare parte de istorie”, a spus domnul Octavian Țicu, dr. în istorie, profesor universitar, politician:

„Eu m-aș poziționa în generația de mijloc din cele trei stratificări de generații pe care domnul Buruiană le-a anunțat încă de la început, pentru că am trăit doar puțin această experiență sovietică, însă suficient de mult ca să-mi amintesc cu mult umor față de lucrurile pe care le-a înșirat în acest volum domnul Buruiană. Această

carte trebuie privită în două feluri: ca un document istoric, în primul rând, pentru că istoria noastră timp de 50 de ani de comunism a fost o istorie a transformării noastre din vultur în pui de găină. Deoarece de-a lungul acestor ani noi, românii, am fost transformați în altceva, și acest altceva a fost Homo Moldovanus, pentru că nici nu ne putem numi moldoveni, pentru că moldovenii, așa cum știți, în marea lor majoritate trăiesc în România, sunt etnici români și fac parte din poporul român. Homo Moldovanus a fost un construct sovietic, opus românismului, încrezut în faptul că vorbea altă limbă decât limba română, de cele mai multe ori preferând limba rusă în alt loc decât în spațiul lor în care trăiau, fiind condus de niște elite care erau străine lui și care aveau undulație față de tot ce este sovietic. Și acest fenomen de transformare maestrul Dabija l-a numit «ura de sine», tot așa cum Homo Moldovanus urăște tot ceea ce este românesc. Construcția noastră identitară înseamnă nu doar deznaționalizare, dar și remodelare. Deci transformarea în altceva. Puterea detaliului este extraordinară în această carte, care și pentru mine a fost fenomenală. Și, în al doilea rând, pentru mine prezintă interes a doua parte a acestei cărți, adică ceea ce este adevărul dinafara cadrului. Cultura și filmul, împreună cu istoria și literatura, au avut un rol determinant în formarea lui Homo Moldovanus, mai ales cinematografia. Cartea mi-a prezentat un interes deosebit, am citit-o cu sufletul și cu ochi de istoric, mai ales pentru personalitățile pe care eu le-am cunoscut și pe care el le-a redat.

„Volumul maestrului Andrei Buruiană eu îl văd ca o pe o spovedanie întru mântuire (așa aș putea să categorisesc această carte).

Nu ne putem simți împliniți dacă nu lăsăm undeva măcar umbra faptelor noastre pe pământ, pentru ca să le redai întocmai nu este deloc simplu”, a concluzionat scriitoarea Eugenia Bulat.

Andrei Buruiană: „Calific acest eveniment drept unul absolut deosebit și vreau să mulțumesc enorm de mult Bibliotecii «Transilvania» nu doar pentru faptul că au ales să facă această prezentare de carte, ci, mai degrabă, pentru faptul că au implicat și copiii în acest eveniment. Pentru mine, și vreau să cred că pentru oricare cititor, este absolut tulburător să citești că un om se poate detașa de propria creație, de propria operă, storcându-se și storcând din magma realității”.

„Ceea ce este scris în carte este contemporan cu mine”, a spus doamna Alexandra Tănase, profesoară de limba și literatura română:

„Mi-au plăcut foarte multe concluzii filosofice, pe care le-am regăsit în această carte. Ați zis de multe ori că viața are trei etape și nu le-ați numit prin prezent, trecut și viitor, ci le-ați numit prin «ieri, azi și mâine». Anume această carte, aș putea să spun, e parcă despre ieri și un fel de ecou despre ceea ce ar putea să se întâmple mâine. Ați pus în evidență personalități arhicunoscute care n-au cedat acelor timpuri. Au plătit tribut într-un fel timpului sovietic, dar au rămas în echilibrul acela de a fi oameni buni, de a fi oameni de artă. Ați subliniat un detaliu important, anume acela că «memoria nu poate fi o simplă amintire». Am catalogat această carte ca fiind un volum de amintiri. Cartea aceasta am citit-o ca un fel de sinteză a propriei mele vieți, pentru că am trăit exact în timpul acesta și am văzut tot ceea ce s-a întâmplat. Sunt fericită că am citit-o”.

Zinovia Marchitan, editor imagine „Moldova-Film”:

„Consider că domnul Andrei Buruiană este unul dintre cei mai buni documentariști ai noștri. Atâția oameni a cunoscut acest om, încât ceea ce m-a surprins cel mai mult în această carte este bunătatea lui. În fiecare pagină iese în evidență bunătatea lui, sinceritatea cu care a relatat toate evenimentele acelor timpuri deloc ușoare și chiar un fel de sentiment de parcă ar vrea să cuprindă pe fiecare creator despre care a făcut film și despre care scrie. Cu atâta dragoste și cu atâta bunăvoință vorbește despre Maria Bieșu, cu atâta dragoste vorbește despre Ștefan Petrache, Mihail Dolgan. Mă bucur că maestrul a avut curajul să ne povestească și despre ceea ce a fost și înafara cadrului, deoarece nu toți autorii știu să fie sinceri, buni, cumsecade. Ați spus lucrurilor pe nume fără pic de ură sau invidie”.

Emoționată și plină de interes în urma lecturării cărții *Adevărul în cadru și înafara lui*, doamna Zinaida Timofti a venit cu un mesaj emoționant, spunând despre domnul Andrei Buruiană următoarele:

„Sunteți un mare regizor, ați colaborat cu mari personalități ale culturii noastre. Și vă mulțumesc foarte mult pentru această carte, care este o spovedanie, cum a spus și doamna Eugenia Bulat. Este o spovedanie și un dialog cu eu însumi. Ați avut aceste notițe pe parcursul vieții și la fiecare film ați făcut aceste notițe despre modul de lucru, despre eroii dumneavoastră, care ne-au deschis multe situații interesante. Sunt sigură că datorită acestor detalii cartea va fi citită cu mult interes de către tineret”.

Mândru că poartă numele Buruiană a fost și domnul Victor Buruiană, realizator de emisiuni de muzică, filiala „Radio România-Chișinău”, nepotul de la frate al autorului, care ne-a povestit despre întreg arborele genealogic al renumiților membri ai familiei Buruiană, iar spre final ne-a încântat cu o piesă legată de ceea ce simte el acum, de fapt, despre ceea ce simțim noi acum și despre ce se întâmplă în țara vecină cu noi.

Întâlnirea de suflet cu cineastul Andrei Buruiană desfășurată în incinta filialei „Transilvania” a lăsat memorii frumoase nu doar invitaților la acest eveniment, ci și maestrului Andrei Buruiană, inclusiv prin donațiile de carte primite din partea domnului Octavian Țicu – volumul *O istorie ilustrată a românilor de la est de Prut (din 1791 până în prezent)*, precum și din partea doamnei Eugenia Bulat – volumul *Călărașii și Renașterea Națională*.